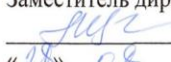
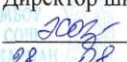

МБОУ СОШ с. Карман

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по УР
 Царакова А.А.
«28» 08 2023 г.

УТВЕРЖДАЮ

Директор школы
 Созаева Э.Ю.
«28» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета

«Ирон æвзаг»

для 3 класса начального общего
образования на 2023 - 2024 учебный год

Æмбарынгæнæн фыстæг

Кусæн программæ ирон æвзагæй 3-æм къласæн (чиныджы автор Дзампаты Ларисæ)

арæзт æрцыд ног стандарты домæнтæм гæсгæмæ ЮНЕСКО-йы кафедрæйы арæзт ахуырадон комплекты бындурыл. Ирон æвзагæн лæвард цæуы къуыри 2 сахаты (æдæппæт 34 ахуырадон къуырийы - 68 сахаты)

Кæд æмæ райдайæн скъола бындур æвæры сывæллæтты алыварсыг рæзтæн, уæд ирон æвзаг ахуыр кæныны хъуыддаг арæзт у ахæм нысан æмæ хæстæ сæххæст кæнынмæ:

- цæмæй ахуырдаутæ кæрæдзиимæ иронау дзурын сахуыр уой, уый тыххæй сын хъæуы сæ раст кæсыны, фыссыны æмæ хъуыды кæныны фæлтæрддзинад фидар кæнын:

- ахуырдауты фысгæ ныхасы рæзтыл кусын, грамматикæйы фарстаты сæ зонындзинæдтæ фылдæр кæнынмæ тырнын:

- сывæллæтты алыварсыг хъомыладыл кусын мадæлон æвзаджы фæрцы.

Ахуыргæнæгæн бæрæггонд нысанта сæххæст кæнын хуыздæр бантысдæн кæсыны æмæ æвзаджы урокты.

Ахуырадон стандартты домæнтæм гæсгæ Уæрæсейы цæраг алы адæмæн дæр йе 'взаджы кад се 'хсæн бæрзонддæр ист æрцæуа. Ирон æвзаджы ахуыргæнджыты размæ æвард ис бæрзонд проблемæ - предметы ахуыр кæныны хъуыддаг фæхуыздæр кæнын. Уыцы нысан æнцондæр у райдайæн скъолайы æххæст кæнын.

Ирон æвзаджы программæйы сæйраг идея у скъоладзауы ахуыры процессы сæйраг архайæг уæвынмæ сразæнгæрд кæнын.

Ирон æвзаджы программæйы сæйраг хицæндзинад – скъоладзаутæн комплексон æгъдауæй æвзаджы тыххæй зонындзинæдтæ раттын.

Æвзагзонынады программæйы спецификон хицæндзинæдтæ:

- мадæлон æвзагыл дзурыны нормативон арæхстдзинад: дзырдты растфыссынад æмæ растдзурынад, хъуыдыйæдты арæзт æмæ фыссынад.
- лингвистон компетенци: æвзаджы иуæгты системон ахуырад, сæ арæзт, зæлынад, фыссынад æмæ ныхасы.
- ныхасы компетенци: ныхас æмбарын æмæ дзы арæхстджынаæй пайда кæнын хъуыдыйæдтæ аразгæйæ:
- коммуникативон компетенци: æвзагæй пайда кæнын фæлтæрддзинад ныхасы алыхуызон сферæты (царды, ахуырады, официалон, социалон æмæ культурон) рæзын кæнын
- культурон компетенци:
- лингвокультуроведческая (лингвокультурологическая) компетенция: изучение русского языка проводится на основе диалога национальной культуры с русской культурой с целью более глубокого понимания их обеих, а также русского языка и русской речи, созданных на русском языке произведений, для подготовки учащегося к межкультурной коммуникации и для его воспитания как поликультурной личности.

Программæ домæн, цæмæй ахуырдаутæ хицæн кæной мыртæ æмæ дамгъæтæ, базонæй текстты сæйрагдæр хъуыды рахицæн кæнын, уацмысы мидис хи ныхæстæй радзурын, дзырдты нысаниуæг зонын, текстæн æивадон æууæлтæ рахатын; сахуыр уой хъуыды кæнын, рæза сæ æивадон æнкъарынад, цымыдис æмæ разæнгæрд кæной чиныг кæсынмæ.

Æвзагзонынады программæйы сæйраг нысан:

- гуырын кæнын уарзондзинад мадæлон æвзагмæ, куыд æппæт ирон адæмы культурæйы æвдисæнмæ;
- ахуырдаутæ ирон æвзаджы арæзт æмæ функционалон архайд алы сферæты æмæ ситуациы зонындзинæдтæ рæзын кæнын;

Æвзагзонынады программæйы сæйраг хæстæ:

- ирон æвзагмæ уæлдай ахаст гуырын кæнын, куыд ирон культурайы аивдæр фæзынд;
- разæнгард кæнын дзургæ æмæ фысгæ ныхасы культурайы бындурон ахуырмæ,
- раттын зонындзинæдтæ ирон æвзаджы нысантай системæй йæ арæз æмæ йæ функцитæ
- зонындзинæдтæй практикон æгъдауæй пайда кæнын литаратурон æвзагыл дзургæ æмæ фысгæ ныхасы

Предметы структура

Райдайæн кълæсты ирон æвзаг ахуыр кæнын у лингвистикон ахуырадоы æмæ сывæллæтты ныхасы рæзты фыццаг сæрмагонд этап. Йæ сæрмагондзинад уый мидæг ис, æмæ у æнгом баст у иннæ ахуырадон предметимæ, уæлдай дæр та ирон литературон кæсынадимæ æмæ уырыссаг æвзаг æмæ литературон кæсынадимæ. Иумæ райсгæйæ аразынц иу ахуырадон хай-диалог.

Фыццагæм къласы ирон æвзаг æмæ ныхасы разтыл куысты бындур у «Абетæ» ахуыр кæныны рæстæг. Дих кæны æртæ хайыл:

1. бацæттæгæнæн рæстæг;
2. дамгъæтæ ахуыр кæныны рæстæг;
3. рацыд æрмæг бафидар кæныны рæстæг.

Ацы хæйттæй алкацийæн дæр лæвæрд цæуы сахæттæ 12с.-бацæттæгæнæн рæстæгæн, 64с-абетæ ахуыр кæнына æмæ 20с.-кæсын æмæ фыссын ахуыр кæнына.

Кæсын-фыссын ахуыр кæныны сæйраг хæс у: дамгъæтæ фыссын ахуыргæнгæйæ сабиты кæсыныл дæр æфтауын.

Сывæллæттæн, хуымæтæг хуызы сæ графикон æмæ кæсыны навыктæ фидаргæнгæйæ, уæрæхдæр кæны сæ алыварсы дунæмбарынад, хъæздыг æмæ активон кæны сæ дзырдут, рагагъоммæ рæзын, сæ грамматикон –орфографион зонындзинæдтæ.

Ног программæ гæсгæ (Юнескойы кафедрæйы проектмæ гæсгæ) афæдзы фæстаг цыппæрæм хайы æвзаг æмæ литературæ хицæн предметы хуызы ахуыр кæнын кæй райдайынц, уымæ гæсгæ сабитæн уæрæхдæр кæнынц сæ дунæмбарынад æмæ хъуыдыкæнынад, хъæздыгдæр кæны сæ ныхасы хъæд æмæ дзырдут.

Сывæллæттæ фыццаг хатт 1-ам къласы базонгæ вæййынц ирон æвзаджы системæ æмæ ныхасы культурайæмæ

Предмет «Ирон æвзаг æмæ литературон кæсынад» ахуыр кæныны мидисы рахицæн кæнæн ис ахæм хæйттæ:

- коммуникативон зонындзинæдтæ ныхасы сæйраг хуызты: хъусын, дзурын, кæсын æмæ фыссын;
- æвзаджы мадзæлттæ æмæ сæ пайда кæныны фæлтæрддзинад;
- социокультурон зонындзинæдтæ;
- иумæйаг ахуырадон æмæ сæрмагонд ахуырадон зонындзинæдтæ.

Ацы цыппар хайæ сæйрагдæр у фыццаг – коммуникативон, уымæн æмæ уый фæрцы сбæрæг кæнæн ис, сывæллон цы базыдта ахуыры алы этапты, уый. Фæлæ цыппар хайы кæрæдзийыл сты æнгом баст, æппарæн дзы никæцийæн ис, уæд хæлд æрцæудзæн ахуырадон предмет «Ирон æвзаг æмæ литературон кæсынады» иудзинад.

Предметон хай «Ирон æвзаджы системæ»

1 хай. «Фонетикæ æмæ графикæ»

- мыртæ æмæ дамгъæтæ кæрæдзийæ иртасын;
- ирон æвзаджы мырты дих зонын (хъæлæсонтæ – цавдон/æнæцавдон, - лæмæгъ/тыхджын, уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ; æмхъæлæсонтæ – æмкъай/æнæкъай, зылангон/æзылангон, дывæргонд, уырыссаг æвзагæй æрбайсгæ.)

- дамгъуаты кæрæдзийы фæдыл куыд æвæрд сты, уый зонын.

2 хай. «Орфоэпи»

Скъоладзауы сахуыр кæнын хъæуы:

- ирон литературон æвзаджы æгъдæуттæ зонын, ома ирон æмæ уырыссаг алфавиты уыцы иу дамгъæтæ алыхуызы мыртæ кæй дæттынц, уый зонын (з, с, ц, дз); кавказæг кæй хонæм (хъ,къ,цъ æмæ а.д.), уыцы мырты растдзурынад. Уыдон цæйбæрц хорз бамбарой, уымæй аразгæ уыдзæн сæ аив дзырд.

3 хай. «Дзырды арæст»

Ахуырдаутæ хъуамæ зоной:

- дзырдтæ уæнгтыл дих кæнын, иу рæнхъæй иннæмæ хæссын;
- адæймæгты нæмттæ æмæ мыггæгтæ, уынгты, фосы æмæ æнд. ах. нæмттæ стыр дамгъæйæ фысгæ кæй сты.

4 хай. «Лексика»

Скъоладзауы зонын хъæуы:

- дзырдтæ фæрстытæм гæсгæ иртасын (чи? цы?);
- дзырдтæ сæ нысаниуæгтæм гæсгæ иртасын (комкоммæ ахæсгæ);
- дзырдтæм антонимтæ, синонимтæ æвзарын зонын;

5 хай. «Морфологи» (ног чингуытæм гæсгæ)

- номдары грамматикон миниуджытæ иртасын (хауæн, нымæц)
- миногоны грамматикон миниуджытæ иртасын (хауæн, нымæц); миногон номдаримæ бастæй куыд тасындзæг кæны;

Мивдисæджы грамматикон миниуджытæ иртасын (нымæц, афон, цæсгом)

6 хай. «Синтаксис»

Скъоладзауы ахуыр хъæуы:

- ныхас хъуыдыйæдтыл дих кæнын;
- хъуыдыйæдтæ сæ загъды нысанмæ гæсгæ иртасын, - хъæлæсы уагæй раст дзурын;
- хъуыдыйады райдайæн стыр дамгъæйæ фыссын, йæ кæроны та стъæлф æвæрын.

Предметон хай «Орфографи æмæ пунктуаци»

Скъоладзауæн бацамонын:

- растфыссынады æгъдæуттæ (хæрз хуымæтæг хуызы)
- чиныгæй æнæ рæдыдæй чысыл тексттæ фыссын;
- ахуыргæнæджы кастмæ гæсгæ чысыл тексттæ фыссын, рæдыдтыл кусгæйæ сабийæн йæхицæн агурын кæнын йæ рæдыд.

Предметон хай «Ныхасы рæст»

Сывæллæтты ахуыр кæнын:

- дзырдты бæлвырд тематикон къордтыл дих кæнын;
- фæрстытæм гæсгæ цыбыр радзырдтæ аразын;
- хуымæтæг мидисджын нывтæ æвзарын æмæ уыдонмæ гæсгæ дзургæ сочиненитæ æмæ радзырдтæ аразын;
- æрвылбон архайын иронау аив дзурыныл;
- искæйы ныхасмæ бæстон хъусын æмæ йын раст дзуæппытæ дæттын;
- хи хъуыдытæ дзурын;
- хибарæй лæвæрд текстæн йæ хъуыдымæ гæсгæ сæргонд дæттын;
- хи ныхæстæй цыбыр тексттæ дзурын;
- сфæлдыстадон куыстытæ кæнын.

Скъоладзаутæ 3-æг къласы фæудмæ базондзысты:

— æмкъай зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ;
— æмхъæлæсонты кæрæдзийы ивынад;

- дзырды хэйттæ;
- дзырдты растфыссынад разæфтуантæ æмæ фæсæфтуантимæ;
- дзырды ахæсгæ нысаниуæг;
- синонимтæ æмæ антонимтæ;
- номдар, миногон, мивдисæг;
- хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ;
- хуымæтæг цыбыр æмæ хуымæтæг даргъ хъуыдыйæдтæ, сæ интонацион арæзт;
- æрхæцæн нысæнтты хуызтæ хъуыдыйады кæрон;
- текст аразын;
- раст æмæ сыгъдæг фыссыны æгъдæуттæ.

Скъоладзаутæ 3-аг къласы фæудмæ арæхсдзысты:

- дзырдтæ мырон-дамгъон æвзæрст кæнынмæ;
- зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ раст фыссын æмæ дзурынмæ;
- дзырдтæ сæ арæзтмæ гæсгæ æвзарынмæ;
- разæфтуантæ æмæ фæсæфтуантæй дзырдтæ аразынмæ;
- дæргъвæтин æмхъæлæсонтæ раст дзурын æмæ фыссынмæ;
- æмуидагон дзырдтæ агурынмæ;
- ныхасы хэйттæ кæрæдзийæ иртасынмæ;
- хъуыдыйæдтæ загъды нысанмæ гæсгæ иртасынмæ æмæ сæ раст хъæлæсы уагæй кæсынмæ;
- предметты нæмттæ æмæ æууæлæвдисæг дзырдтæй дзырdbæстытæ аразынмæ;
- хъуыдыйады сæйраг æмæ фæрссаг уæнгтæ амонинмæ;
- хуымæтæг даргъ хъуыдыйæдтæ аразынмæ;
- хъуыдыйады мидæг дзырдты бастдзинæдтæ бæрæг кæнынмæ;
- лæвæрд схемæтæм гæсгæ хъуыдыйæдтæ аразынмæ;
- дзырдтæ сæ нысаниуджытæм гæсгæ иртасынмæ, къордтæ сæ кæнынмæ;
- иумæйаг пъланмæ гæсгæ сочиненитæ æмæ изложенитæ фыссынмæ (60-70 дзырды онг);
- текст фыссынмæ, хэйттыл æй дих кæнынмæ;
- тексты темæ æмæ сæйраг хъуыды бæрæг кæнынмæ;
- тексты хъæугæ информаци агурын æмæ йын сæргонд хъуыды кæнынмæ;
- текст хэйттыл дих кæнын, йæ алы хайæн дæр сæргонд дæттынмæ;
- тексты мидис фæрстытæм гæсгæ æвзарынмæ;
- диалогон ныхасы архайын, цымыдисдзинад, разыдзинад кæнæ æнæразыдзинад æвдисынмæ;
- хъæугæ информаци райсыны тыххæй фæрстытæ дæттынмæ;
- искæимæ ныхас кæнгæйæ, хъусын зонын, хъуыды дарддæр хæццæ кæнын, фæбæлвырддæр æй кæнынмæ;
- ныхасы темæ ивын, алыхуызон фæрстытæй пайда кæнынмæ;
- арфæ кæнын, хатыр курынмæ;
- цауы, хабары тыххæй дзургæйæ, хи цæстæнгас æвдисынмæ;
- хъуыды хуыздæр зæгъыны тыххæй синонимтæй, антонимтæй, дзырдты ахæсгæ нысаниуджытæй пайда кæнынмæ;
- ахуыргæнаджы æххуысæй цыбыр уацхъуыдаен фарстон æмæ таурæгъон хъуыдыйæдтæй пълан аразынмæ;
- тексты хэйттæ кæрæдзийы фæдыл раст æвæрынмæ;
- чысыл текст хи ныхæстæй дзурынмæ;
- æрдзмæ цæстдарæнты, куысты, сабиты хъæзтыты тыххæй дзурынмæ;
- текстæн лексикон анализ кæнынмæ;
- текст аив æмæ раст кæсынмæ;

- тексты мидис хэйттыл дих кæнынмæ;
- текстæн сæргонд хъуыды кæнын кæнæ сæргонд ивынмæ;
- таурæгъон хъуыдыйæдтæй фарстон æмæ хъæрон хъуыдыйæдтæ аразынмæ;
- хуымæтæг цыбыр хъуыдыйæдтæй фæрссаг уæнгты фæрцы хуымæтæг даргъ хъуыдыйæдтæ аразынмæ;
- чысыл текст хи ныхæстæй фыссынмæ;
- мидисджын нывтæм гæсгæ дзырдтæ се ’ууæлтæм, архæйдтытæм гæсгæ къордтæ кæнын æмæ фыссынмæ;
- предметты нæмттæ æмæ сæ æууæлæвдисæг дзырдтæй дзырdbæстытæ аразынмæ;
- нывмæ гæсгæ цыбыр радзырд хъуыды кæнын æмæ фыссынмæ;
- æрдзмæ цæстдарæнты, куысты, сабиты хъæзтыты тыххæй хъуыдыйæдтæ æмæ чысыл радзырдтæ хъуыды кæнын æмæ фыссынмæ.

3-аг кълас (къуыри – 2 сах., æдæппæт – 68 сах.)

I. Æвзаг æмæ ныхасы тыххæй зонындзинæдтæ

2-аг къласы рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын (2сах.)

Тексты æмбарынад. Текст хъуыдыйæдтыл дих кæнын. Алфавит. Дзырды мырон-дамгъон раиртæст. Предмет, миниуæг æмæ архайдæвдисæг дзырдтæ. Хъуыдыйад.

Мыртæ æмæ дамгъæтæ (8 сах.)

Зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ. Æмкъай зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ (*в – ф, г – к, дз – ц, гъ – х, з – с, дж – ч*) кæрæдзийæ иртасын. Æмхъæлæсонтæ *г, к, (кк), къ-йы* ивынад *дж, ч, (чч), чъ-йæ* хъæлæсон *ы-йы* разæй.

Дзырды хэйттæ æмæ дзырдарæзт (10 сах.)

Дзырды арæзт, йæ хэйттæ (æмбарынад). Кæрон. Удаг (æмбарынад), æмуидагон дзырдтæ (раиртæст). Æмхъæлæсонты кæрæдзийы ивынад.

Фæсæфтуан (раиртæст). Фæсæфтуантæ *-аг-, -æг-, -он-, -дон-, -джын-, сæ* нысаниуджытæ, сæ ахадындзинад. Удаг æмæ фæсæфтуан. Разæфтуан (раиртæст). Разæфтуантæ *æна-, æм-, а-, ба-, ра-, æрба-, ны-, æр-, с-*. Дзырдты растфыссынад разæфтуантимæ. Дзырды бындур.

Лексика (3 сах.)

Дзырды лексикон нысаниуæг (иумæйаг æмбарынад). Бирæнысаниуæгон дзырдтæ. Синонимтæ. Антонимтæ.

Ныхасы хэйттæ (1 сах.)

Номдар, миногон, мивдисæг.

Номдар (6 сах.)

Номдар куыд ныхасы хай; йæ иумæйаг нысаниуæг, йæ фæрстытæ, йæ ахадындзинад хъуыдыйады. Сæрмагонд æмæ иумæйаг номдартæ. Стыр дамгъæ сæрмагонд номдарты. Номдарты ивынад нымæцтæм гæсгæ. Номдарты кæрæтты ивынад æндæр дзырдтимæ бастæй.

Миногон (4 сах.)

Миногон куыд ныхасы хай: йæ иумæйаг нысаниуæг, йæ фæрстытæ.

Миногонтæ се ’ууæлтæм гæсгæ къордтæ кæнын.

Сæ хъуыдымæ гæсгæ хæстæг æмæ ныхмæвæрд миногонтæ.

Мивдисæг (9 сах.)

Мивдисæг куыд ныхасы хай; йæ иумæйаг нысаниуæг, йæ фæрстытæ, йæ ахадындзинад нæ ныхасы, йæ роль хъуыдыйады. Мивдисæджы ивынад нымæцтæм, афонтæм гæсгæ. Мивдисæджы æбæлвырд формæ фæсæфтуан-**ын**-имæ. Сæ хъуыдымæ гæсгæ хæстæг æмæ ныхмæвæрд мивдисджытæ. Мивдисджытæ комкоммæ æмæ ахæсгæ нысаниуджыты.

Хъуыдыйад (10 сах.)

Хъуыдыйады тыххæй æмбарынад уæрæхдæр, бæлвырддæр кæнын. Хъуыдыйады хуызтæ загъды нысанмæ гæсгæ: таурæгъон, хъæрон, фарстон.. Хъуыдыйæдтæ раст хъæлæсы уагæй кæсын. Æрхæцæн нысæнттæ хъуыдыйады кæрон. Хъуыдыйады сæйраг уæнгтæ. Хъуыдыйады фæрссаг уæнгтæ (хицæн хуызтыл сæ нæ дих кæнгæйæ), сæ ахадындынад. Сæйрат æмæ загъинаджы къордтæ. Хуымæтæг цыбыр æмæ хуымæтæг даргъ хъуыдыйæдтæ. Хъуыдыйæдты мидæг дзырдты кæрæдзиуыл бастдынад. Хъуыдыйады дзырдты 'хсæн семантикон ахастытæ (синонимон, антонимон, тематикон). Тексты дзырдты кæрæдзиуыл бастдынад.

Æртыккаг къласы рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын (6 сах.)

Урочы номыр	Темæ	Фæлхатгæнинаг æрмæг	Скъоладзауты архайды хуызтæ	Нымæц
1	Дыккаг къласы рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын. Текст. Хъуыдыйад. Дзырд» (1сах.)	Дзырд нæмттæ дæтты предметтæн, сæ æууæлтæ æмæ сæ архæйдтытæн, алыхуызон фæзындтæн. Хъуыдыйад – коммуникацийы сæйраг иуæг. Текст – сæ хъуыдымæ æмæ грамматикон æгъдæуттæм гæсгæ баст хъуыдыйæдтæ.	Иртасын дзырд, хъуыдыйад æмæ текст. Тексты сæргонд. Бæрæг кæнын тексты хæйттæ – райдайæн, сæйраг хай, кæрон.Тексты æууæлтæ иртасын.Тексты сæйраг хъуыды бæрæг кæнын. Тексты темæ æргом кæнын, æрфыссын предмет, фæзынд. Схематæм гæсгæ хъуыдыйæдтæ аразын. Хи цардæй ист цауты тыххæй аив радзурын. Æмбæлтты раныхæстæм лæмбынаг хъусын, фæрстытæ сæм дæттын. Хи хъуыдытæ дзурын. <i>Къæйттæй куыст</i> – цæсгæмттæм гæсгæ каст.	
2	Мыртæ æмæ дамгъæтæ (1сах.)	Мыртææмæ дамгъæты хицæндзинæдтæ. Ныхасы хæйттæ. Антонимтæ. Синонимтæ.	Хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ æмæ сæ дамгъæтæ кæрæдзийæ иртасын. Мыртæ раст дзурын. Дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ раст хæссыныл кусын. Зылангон æмææзылангон æмхъæлæсонты хицæндзинæдтæ. Текст хи ныхæстæй дзурын. Кæрæдзимæ хъусын æмæ раныхæстæ баххæст кæнын. Архайын хъуыдыйæдтæ раст аразыныл, аив ныхас кæныныл. Тексты мидис нывимæ барын. <i>Къæйттæй куыст</i> – диалогон ныхас.	
3	Мыртæ æмæ дамгъæтæ. Зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ (1 сах.)	Мыртæ, сæ равзæрд. Цавд. Синонимтæ. Антонимтæ.	Зылангон æмææзылангон æмхъæлæсонты хицæндзинæдтæ. Мыртæ раст дзурыныл фæлтаерын, сæ равзæрдмæ сын хъус дарын. Хъус дарын иннæты дзуæппытæм æмæ хъæугæ хатдзæгтæ кæнын.Текстæй æвзаргæ фыст кæнын. Ныв абарын тексты мидисимæ – ссарын, кæцы бынат дзы æвдыст цауы, уый.	
4	Æмкъай зылангон æмæ æзылангон æмхъæлæсонтæ (1сах.)	Зылангон æмхъæлæсонтæ. Æзылангон æмхъæлæсонтæ. Номдар.Миногон.	Иртасын æмкъай зылангон æмææзылангон æмхъæлæсонтæ, дæнцæгтыл сææмбарын кæнын. Дызæрдыггаг æмхъæлæсонты растфыссынад бамбарын. Текст хæйттыл дих кæнын. Алы хайæн дæр сæргонд хъуыды кæнын, агурын дзы синонимтææмæ	

		Мивдисæг. Сæхъуыдымæ гæсгæ хæстæг æмæ ныхмæвæрд дзырдтæ.	антонимтæ.	
5-6	Æмхъæлæсонтæ <i>ч, к (кк), къ</i> -йы ивынад <i>дж, ч (чч), чъ</i> -йæ хъæлæсон <i>ы</i> -йы разæй (2сах.)	Æмхъæлæсонтæ. Иуон æмæ бирæон нымæцты хицæндзинæдтæ.	Æмхъæлæсонты кæрæдзийы ивынад æмбарын, фæлтæраенты йææвдисын. Ирон æмæ дыгурон диалектты æмхъæлæсонты хицæндзинæдтæ æмбарын – <i>дж, ч, чъ</i> -йы бæсты загъд цæуы <i>дз, к, къ. Æндæр предметтимæ бастдзинад</i> – æмдзæвгæйымидис æмбарын æмæ авторы фарстæн дзуапп дæттын. Дзырдтæн синонимтæ æмæ антонимтæ агурын.	
7-8	Дæргъвæтин æмхъæлæсонтæ дзырдты мидæг (2сах.)	Тексты дих хайттыл. Æмхъæлæсонтæ. Уæнг. Синонимтæ. Антонимтæ. Дзырдтæ иу рæнхъæй иннæмæ хæссыны æгъдæуттæ.	Дæргъвæтинай цы æмхъæлæсонтæ хъуысы, уыдон фысты мидæг раст нысан кæнын. Рæдыдтытæ агурын æмæ сæ раст кæнын. Дæргъвæтин æмхъæлæсонтæ цы дзырдты ис, уыдон иу рæнхъæй иннæмæ раст хæссын. Тексты мидис нывимæ барын. <i>Къордты куыст</i> – текстæн æндæр сæргонд хъуыды кæнын. Кæрæдзийы варианттæн аргъ кæнын. Æмдзæвгæ аив кæсын. Сæ хъуыдымæ гæсгæ хæстæг æмæ ныхмæвæрд дзырдтæ агурын.	
9	Дзырды хайтгæ. Кæрон (1сах.)	Дзырдты арæзт.	Зонын кæроны æмбарынад. Арæхсын дзырдты кæрæттæ рахицæн кæнынмæ. Фæрстытæм гæсгæ дзырдтæм хъæугæ кæрæттææфтауын. Фыстыты рæдыдтытæ агурын æмæ сæ хибарæй раст кæнын. Текстæй æвзаргæ каст кæнын, хæслæвæрдмæ гæсгæ дзы хъæугæ дзырдтæ рафыссынмæ арæхсын. Тексты сæргонд йæ мидисимæ барын.	
10-11	Уидаг. Æмуидагон дзырдтæ (2сах.)	Ныхасы хайтгæ. Синонимтæ. Антонимтæ. Хъуыдыйæдтæ сæ загъды нысанмæ гæсгæ. Монолог.	Бахъуыды кæнын уидаджы æмбарынад. Дзырдтæн сæ уидагтæ бæрæг кæнын Æмуидагон дзырдтæ агурын. Лæмбынæг кæсын æмæ агурын хъæугæ орфограммæтæ. <i>Къордты куыст</i> – нывмæ гæсгæ радзырд аразын. Хъуыдыйæдты кæрон æрхæцæн нысæнттæ раст æвæрын.	

12	Контролон куыст			
13	Рæдыдтытыл куыст			
14	Фæсæфтуан (1сах.)	Уидаг. Номдар. Миногон. Синонимтæ. Антонимтæ.	Дзырдтæн сæ фæсæфтуантæ хицæн кæнын зонын. Лæвæрд фæсæфтуанты руаджы ног дзырдтæ хъуыды кæнын. Хъуыдыйæдтæ хъуыды кæнын. Ныв æмæ радзырды мидис барын. Дзырдтæн агурын сæ хъуыдымæ гæсгæ ныхмæвæрд дзырдтæ.	
15	Уидаг æмæ фæсæфтуан (1сах.)	Монолог. Текстæй æвзаргæ фыст кæнын.	Дзырдты уидаг æмæ фæсæфтуан бæрæг кæнын. Схемæтæм гæсгæ дзырдтæ аразын. Дзырдтæн синонимтæ æмæ антонимтæ агурын. Тексты хуыз бæрæг кæнын. Монологон ныхас æмбарын. Æвзаргæ каст кæнын.	
16-17	Дзырды хæйттæ. Уидаг. Фæсæфтуан. Кæрон (2сах.)	Монолог. Тексты хуызтæ. Ныхасы хæйттæ. Дæргъвæтин æмхæлæсонты растфыссынад.	Дзырды хæйттæ зонын, кæрæдзийæ сæ иртасын. Дзырдты хæйттæ бæрæг кæнын. Дæргъвæтинай цы æмхæлæсонтæ хъуысы, уыдон раст фыссын. Нывы мидис æвзарын. Тексты хуыз бæрæг кæнын. Æмбарын кæнын, тексты сæргонд афтæ цæмæн хуыйны, уый. <i>Къордты куыст</i> – текстæн æрхъуыды кæнын æндæр сæргонд. Хъусын кæрæдзийы хъуыдытæм, аргъ сын скæнын. <i>Къæйттæй куыст</i> – уыци-уыцийы дзуапп базонын.	
18	Разæфтуан (1сах.)	Дзырды уидаг, фæсæфтуан. Антонимтæ.	Зонын разæфтуаны æмбарынад, йæ растфыссынад. Дзырдты хæйттæ бæрæг кæнын. Архайд аразтæм гæсгæ дзырдтæн хъæугæ разæфтуантæ фыссын. Тексты хуыз бæрæг кæнын, йæ мидис ын æмбарын. Текстæй æвзаргæ фыст кæнын, антонимтæ дзы агурын.	
19-20	Дзырды уидаг, разæфтуан, бындур (2сах.)	Разæфтуан. Уидаг. Кæрон. Антонимтæ. Кæрон. Уидаг. Разæфтуан. Фæсæфтуан.	Разæфтуантæ раст фыссын. Дзырдтæ разæфтуантимæ æмæ æнæ уыдонæй, сæ хицæндзинадтæ. Разæфтуанты руаджы архайд иу дзырдæй æвдисын (<i>дзырд фæцис – радзырдта</i>). Схемæтæм гæсгæ дзырдтæ аразын. Бамбарын, фыстæг ныффыссына æн хуыздæр ахъаз цавæр æвзаг у. Зонын бындуры æмбарынад. Фæлтæрæнтæ æххæст кæнын дзырды бындуры аразтыл. Схемæтæм гæсгæ дзырдтæ аразын. Дзырдтæн сæ хъуыдымæ гæсгæ ныхмæвæрд дзырдтæ хъуыды	

			кæнын. Тексты бæрæг кæнын аргъауы миниуджытæ, бамбарын, цæуыл нæ ахуыр кæны, уый.. Сбæрæг кæнын архайджыты. Раргом кæнын æмбисæндты мидис. <i>Къордты куыст</i> – хъусынаæмбæлтты раныхæстæм, аргъ сын кæнын, дзурын хи хъуыдытæ.	
21-22	Дзырды лексикон нысаниуæг. Бирæнысаниуæгон дзырдтæ. Синонимтæ (2сах.)	Ныхасы хæйттæ. Хъуыдыйады сæйраг уæнгтæ. Дзырды хæйттæ.	Иртасын бирæнысаниуæгон дзырдтæ; зонын синонимты æмбарынад. Хъуыдыйæдтææвзарын хъуыдыйады уæнгтæм гæсгæ. Дзырдбыды чырæгтæ хъæугæ дзырдтæй æххæст кæнын. Тексты агурын бирæнысаниуæгон дзырдтæ. Хъуыдыйæдты цухгонд бынæттææххæст кæнын сæ хъуыдымæ гæсгæ хъæугæ дзырдтæй. Æмбарын басняйы мидис.	
23	Антонимтæ (1сах.)	Тексты хуызтæ. Синонимтæ. Цавд.	Зонын антонимты æмбарынад. Фæрстытæн дзуæппытæ дæттын, антонимтæй пайдагæнгæйæ. Тексты агурын сæ хъуыдымæ гæсгæ хæстæг æмæ ныхмæвæрд дзырдтæ. Тексты хуыз бæрæг кæнын. Йæ мидис ын хи ныхæстæй дзурын зонын.	
24	Ныхасы хæйттæ (1сах.)	Хъуыдыйады уæнгтæ. Номдар. Миногон. Мивдисæг. Текстæн сæргонд дæттын.	Иртасын ныхасы хæйттæ æмæ сæ фæрстытæ. Хъуыдыйæдты арæзтыл кусын.Дзырдтæй хъуыдыйæдтæ аразын. Бæрæг кæнын тексты сæйраг хъуыды. Баххæст кæнын дзырдбыд. <i>Къордты куыст</i> – цæттæ кæронмæ гæсгæ текстæн райдайæн хъуыды кæнын.	
25	Номдары иумæйаг нысаниуæг (1сах.)	Номдар. Цавд æвæрыны æгъдæуттæ. Синонимтæ.	Бамбарын номдары раиртæст; йæ фæрстытæ <i>чи</i> ?цы? Дзырдтæ сæ фæрстытæм гæсгæ къордтæ кæнын. Иртасын, фæрстытæ чи? æмæ цы? цавæр номдартæм дæттæм, уый. Тексты хуыз бæрæг кæнын. Тексты сæйраг хъуыды барын йæ райдайæнимææмæ йын афтæмæй сæргонд хъуыды кæнын.Текст хæйттыл дих кæнын.	
26-27	Номдарты ивынад нымæцтæм гæсгæ (2сах.)	Номдар. Сæрмагонд нæмттæ. Синонимтæ.	Иртасын иуон æмæ бирæон нымæцы номдартæ. Фæрстытæ дæтгæйæ, кæрæдзийы фæлварын, куыд бамбæрстой номдары нымæцтæ, уый. Тексты хуыз бæрæг кæнын. Текстæй æвзаргæ фыст кæнын –иуон æмæ бирæон нымæцы номдартæ. Текст хæйттыл дих кæнын.	

